

PREUREĐENJE I GRADNJA ALKARSKIH DVORA U SINJU

Sjedište dostojno Alke i njezina ugleda

PRIPREMIO:
Jure Marasović

Vodila se posebna briga o osjetljivosti građevine, a najviše je problema bilo pri prijevozu zemlje, kamena, betona, čelika, drvene građe i ostale opreme strmim i uskim ulicama

Građevina zvana Alkarski dvori smještena je u središtu Sinja, stotinjak metara zapadno od Trga kralja Tomislava. Izgrađena je na čestici četvrtastog oblika (veličine 55 x 62 m), a cijeli prostor je u nagibu od približno 13 %. Geološki se podloga uglavnom sastoji od lapora ili mulike, kako je u Sinju nazivaju. Na cijelom prostoru nema vodonosnih slojeva što je povoljno za temeljenje i drenažu procjednih voda.

Naslovnica zemljišnika franjevačkog samostana iz 1780. s vedutom Sinja i jednim od prvih prikaza Kvartira

Pouzdana se zna da je venecijanska uprava 1686., nakon oslobođenja Sinja od 173 godine duge osmanske vlasti, donijela odluku da se izgradi suvremena vojarna za potrebe brzopokretne konjičke postrojbe *Cavalleria Croata*.

Odatle i naziv Kvartira za cjelokupnu građevinu (franc. quartier – vojnički logor, stan). Upravo se to dravno vojničko zdanje sada preuređuje u Alkarske dvore.

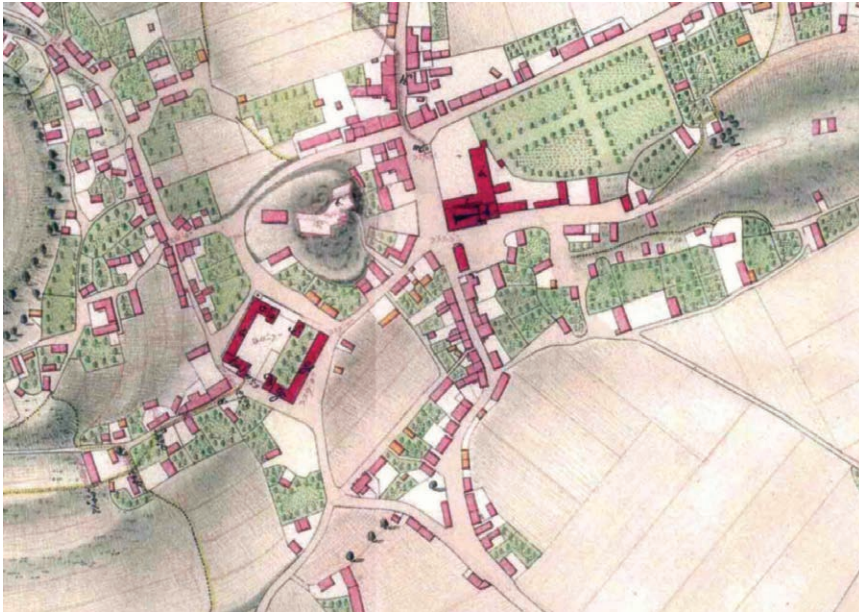
Nastanak i dogradnje Kvartira

Bez obzira na naznake propasti Otmanskog Carstva (Sisak 1593., Beč 1683.), još je postojala stalna i velika opasnost od prodora te velike sile iz smjera Livna i Duvna u Cetinsku krajinu. To je osobito došlo do izražaja 1715. za pustošenja osmanske vojske u dolini Cetine od Kijeva do Zadvarja kada se Sinj uspješno obranio. Bilo je još nekoliko pokušaja poslije toga, ali s manje uspjeha i s neznatnim posljedicama za naselja uz Cetinu. Uglavnom je to potaknulo mletačku upravu da 1760. izgradi konjaničku vojarnu usred Sinja koja nije podsjećala na srednjovjekovne utvrde iako u vanjskim zidovima ima izvedene puškarnice.

Opasnost od osmanlijskih prodora potaknula je mletačku upravu da u Sinju 1760. izgradi konjaničku vojarnu zvanu Kvartira koja se sada preuređuje u Alkarske dvore

Zamišljena je i građena kao presječeni rastavljeni pravokutnik s međusobno okrenutim krakovima koji zatvaraju cijeli prostor. Na vrhu je svakog kraka bila izgrađena kula, po sredini sjeveroza-

padnog i jugoistočnog zida bila su vrata, a između kula u jugozapadnom zidu i kolski ulaz. U sredini su bile konjušnice. Tada su zaključivana mnoga primirja, poput mira u Srijemskim Karlovcima (1699.), Požarevačkog mira (1718.) i Požunskog mira (1805.), ali je nemirna i nestabilna granica duga nekoliko stotina kilometara od Boke kotorske do Une bila najveća i neprekinuta vojarna koja je pružala sigurnost cijeloj dolini rijeke Cetine. Sinj se tada spustio prema nizini i počeo oblikovati u novo gradsko sjedište koje je bilo vojno i gospodarski značajno za unutrašnji prostor Dalmacije. Padom Venecije i dolaskom francuske vlasti (1806.-1813.), vojarna je zadržala istu namjenu i bila je sjedište dijela 24. lovačkoga konjičkog puka. Za kratke Napoleonove vlasti nisu na Kvartirima rađene nikakve dogradnje. Nakon poraza Francuske uslijedila je tzv. druga austrijska vlast, dok je turska sila i dalje opadala, a Venecija više nije postojala. Nakon formiranja Austro-Ugarske 1867. počinje se razvijati gospodarstvo i jačaju luke na istočnoj obali Jadrana. Početak industrijalizacije i tehnološki pronalasci znatno su promijenili način življenja u našim krajevima. Gubi se vojni značaj sinjskih tvrđava Grad i Kamičak, a vojarna je doživjela temeljito preuređenje i dogradnju drugog kata na jugoistočnom dijelu. Tako je uređena posebna vojarna za domobranstvo koja je podignuta na venecijanskim temeljima s pravilno zidanim redovima kame- na klesanca. I danas se ti radovi, a to se posebno uočilo tijekom sadašnjeg preuređivanja, odlikuju kakvoćom izvedbe zida, ali i ostalih sadržaja (međukatnih konstrukcija, krovišta, rasporedom...). U dograđeni su se dio smjestili časnici, kadeti i "menza" 22. regimente domobranstva iz druge sinjske vojarne zvane *Reiner*.

Detalj plana Sinja iz 1817. u Ratnom arhivu u Beču (Kvartiri u sredini lijevo)

Vojna je opasnost od Osmanlija za prostor dalmatinskog zaleđa prestala nakon okupacije (1878.) i aneksije (1908.) Bosne i Hercegovine. I u Prvome svjetskom ratu vojarna je ostala nepromijenjena, a ništa se nije promijenilo ni u sljedećem razdoblju do naših dana. Obavljene su tek minimalne namjenske intervencije koje su bile u neskladu s graditeljskom i kulturno-povijesnom vrijednošću građevine.

Od ideje do preuređenja

Mogućnost se preuređenja vojarnu Alkarske dvore počela spominjati između dva svjetska rata, a prvi je ozbiljan i temeljit zahtjev postavljen 1985. No sve je to propalo zbog nedosljednosti i nedovoljne pripremljenosti. Novi je pokušaj zabilježen 1990. ali je Domovinski rat sve zaustavio. Uspostavom hrvatske državnosti to je pitanje ponovno pokrenuto i 1993. Viteško alkarsko društvo postaje vlasnik gornjeg dijela, a od 2004. odlukom Vlade i cijele građevine. Istodobno su 1999. započeli intenzivni konzervatorski radovi Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture iz Splita, a 2001. raspisano je javno nadmetanje za idejno rješenje Alkarskih dvora i Muzeja Alke na sinjskom predjelu Kvartiri.

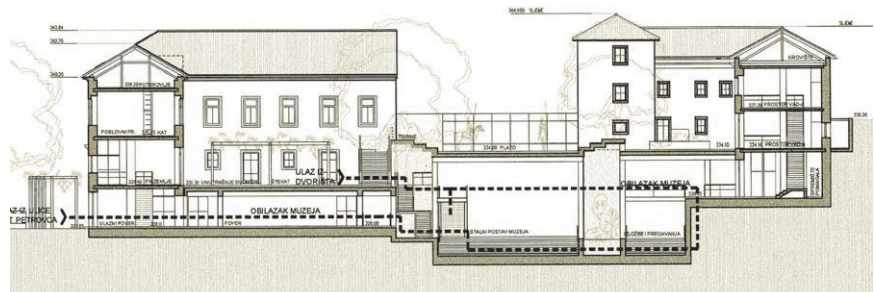
Na javnom je nadmetanju kao najbolje prihvaćeno idejno rješenje Alkarskih dvora prof. Ante Kuzmanića s kojim je zaključen ugovor o izradi projektne dokumentacije

Kao najbolje prihvaćeno je rješenje Ante Kuzmanića, dipl. ing. arh., s Katedre za zgradarstvo ondašnjega Građevinskog fakulteta u Splitu (danas Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije) i potom je zaključen ugovor o izradi projektne dokumentacije.

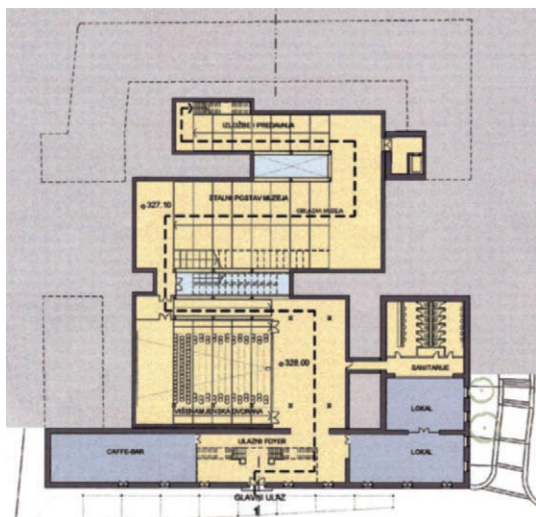
Nakon što je osigurana sva dokumentacija i ishođene potrebne dozvole, raspisana su javna nadmetanja i za izvođača je izabrana tvrtka *Alkom* d.o.o. iz Splita

Kvartiri prije početka radova (snimio: F. Ratković)

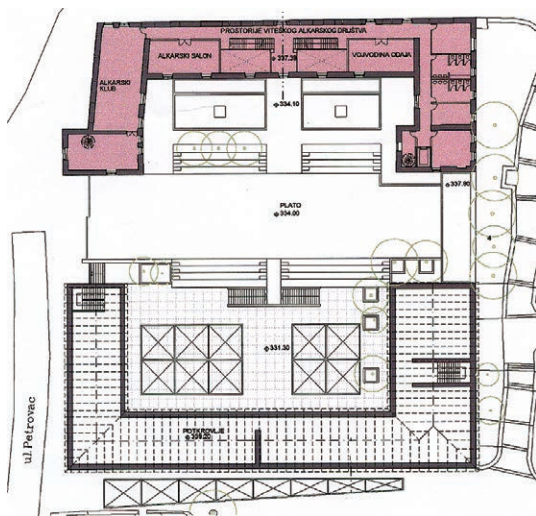
Poprečni presjek kroz novu građevinu

Tlocrt novoga podrumskog dijela

Predviđeni izgled dvorane u podrumskom dijelu

Tlocrt drugog kata s prostorijama Viteškoga albarskog društva

(glavni inženjer gradilišta Vlatko Pasković, dipl. ing. građ. te voditelji građenja Paško Copić, ing. građ. i Marijo Barač, ing. građ.), a za nadzor radova tvrtka Konzalt-ing d.o.o. iz Zagreba (glavni nadzorni inženjer Vladimir Kosanović, dipl. ing. građ. i nadzorni inženjer Krno Ivanda, ing. građ.).

Kamen je temeljac na gradilištu položen 18. ožujka 2007. Investitor je Viteško albarsko društvo iz Sinja, a projekt su podržali i sudjeluju u njegovu financiranju Vlada Republike Hrvatske, Splitsko-dalmatinska županija i Grad Sinj. Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu vodio je Muzej Cetinske krajine iz Sinja (voditeljica radova Anita Librenjak,

prof.) od 10. travnja 2007. do 28. veljače 2008. Tehničku je dokumentaciju izradila tvrtka Georheo d.o.o. iz Zagreba, a konzervatorski su nadzor provodile Dubravka Čerina, prof. i dipl. arh., te konzervatorice Anita Gamulin, dipl. ing. arh. i Elza Jelić Buljan, dipl. ing. arh. iz Konzervatorskog odjela u Splitu.

Projektom je predviđeno da prostorije Viteškoga albarskog društva, Albarski klub te izložbeni i predstavjački prostor budu u renoviranim i nadograđenim prostorima. Dvori su zamišljeni kao jedinstven prostor koji se doimlje

kao da je odvojen dvorištem. Zapravo kvadrat čine zgrade koji arhitektonski označavaju prostor u cijelosti namijenjen potrebama Albarskog društva. Bilo je nužno skladno povezati prostor posvećen svakodnevnim društvenim aktivnostima na jednoj strani s muzejskim dijelom na drugoj, a nastojalo se da muzej ipak bude u središtu i da ni u čemu ne bude prikračen.

Muzejski prostor i dvorana u iskapanom dvorištu svojevrsna su kičma cijelog kompleksa koja povezuje prostor od ulaza Petrovac na jugu do vojvodinih prostorija na sjeveru. Pritom dvoetažnost prostora daje neku posebnu dinamiku jer penjanje u postave muzejskog

dijela omogućuje posjetiteljima doživljaj iz više rakursa. Posebna će atrakcija biti dio albarske povorke u prirodnoj veličini, a u zasebnom je dijelu predviđena multimedijalna rekonstrukcija slavne bitke pod Sinjom 1715. godine. Krov muzeja i dvorane bit će svojevrsan orijentir i ishodište za formiranje albarske povorke. Zapravo se sve temelji na kontrastima podzemnih i nadzemnih prostora. U nadzemnom se prostoru poštuju zahtjevi konzervatora i primjenjuju tradicionalni materijali poput drvenoga vidljivog krovišta, skladne kupe kanalice, prozori s kamenim okvirima, drvena masivna vrata i škure te pažljivo obrađena pročelja. U ukopanom dijelu prevladavaju suvremeni materijali i oblici koji će drvenim podovima i velikim staklenim osvjetljenim plohamu oblikovati funkcionalne meandre muzeja i multimedijalnog centra.

Muzejski prostor i dvorana u iskapanom dvorištu kičma su cijelog kompleksa koja povezuje prostor od ulaza Petrovac na jugu do vojvodinih prostorija na sjeveru

Pripremni radovi

Treba reći da je u razdoblju od 2. svjetskog rata do početka Domovinskog rata cijeli kompleks držala i održavala on-

dašnja JNA, što je bilo prilično nemarno, osobito pri kraju. Prema raznim zahtjevima, dogovorima i ustupcima pojedine su prostore povremeno rabile i neke ustanove i udruge, primjerice knjižnica te streličarstvo, šah, stolni tenis, gradska glazba, karneval... S obzirom na to da je jugoistočno krilo (u projektnoj dokumentaciji nazvan objekt B) bilo u mnogo boljem stanju te imalo restoran s otvorenim prostorom i pozornicu, u njemu su se povremeno održavale razne prigodne zabave. U prizemlju, na Petrovcu (ulici nazvanoj prema istoime- noj fontani ispred zgrade Suda koju je 1878. dao izgraditi načelnik Petar Tripalo) bio je kafić *Mornar*, a svi su ostali prostori, poput streljane bili zatrpani zemljom.

Prije početka radova obavljani su geo- loški istražni radovi, ali i detaljni pregledi vanjskih komunalnih sadržaja te kakvo- će pojedinih konstrukcijskih dijelova radi što manjeg rušenja i zadovoljenja arhe- ološko-konzervatorskih zahtjeva. Inve- stitor i projektant temeljito su zahvatili u prostor površine 3400 m² i graditeljski su ga podijelili na posebne objekte nazvane A, B, C i D ukupne korisne površine 5400 m², s tim što su A i B otprije postojali, a C i D su dodatno izgrađeni.

Sjeverozapadni A-objekt pravokutna je potkova negdašnje vojare s površi- nom od približno 1350 m² u prizemlju i na katu. Glavni i vanjski zidovi tlocrtno nisu doživjeli značajne izmjene i dopu-

ne, osim dijelom po visini. Na pročeljima glavnih vanjskih zidova te zazidanih i po- stojećih otvora vidljivo je koliko se vlasti u 250 godina na građevini promijenilo. To je tijekom preuređenja zadalo brojne glavobolje svim sudionicima u građenju. Jugoistočna potkova odnosno B-objekt građen krajem 19. st. prije otprilike 130 godina i mnogo je bolje očuvan od objekta A, ali su tu ipak bili predviđeni i izvedeni mnogo opsežniji zahvati. Oči- šćena je zemlja iz dvije trećine prize- mlja, zidovi su dobili armiranobetonske ukrute, srušeno je i ponovno izgrađe- no jugozapadno krilo kao mješoviti zid s istom visinom kao i na jugoistoku. Probijen je i temelj unutarnjeg zida te izgrađena nova podrum- ska prostorija (površine 70 m²). Nova je ukupna površina jugoistočne potkove u sve četiri razine 2234 m².

C-objekt je nova i elegantna armira- nobetonska i dijelom čelična podrum- ska konstrukcija. Glavni su joj sadržaji muzej, galerija, dvorana, tribine i sl., a ukupna je površina 1674 m². D-objekt se sastoji od rasklopišta struje (tra- fostanica) s agregatnicom, kotlovnicom i dvorištem ukupne površine 140 m², a građen je prema izmijenjenom projek- tu s povećanom površinom i dubinom iskopa.

U izboru izvođača i nadzora vodila se briga o osjetljivosti građevine, mogućim arheološkim nalazima i konzervator- skim zahvatima, ali i nespregnutosti zi-

dova u trenucima rušenja. Velike su se teškoće očekivale pri odvozu i dovozu zemlje, kamena, betona, čelika, drvene građe i ostale opreme kroz strme i uske ulice u središte grada. Stoga se prema iskustvima na prijašnjem preuređenju zgrade Suda i svih uličnih vodova pazilo i na referencije sudionika u građenju. Da je taj oprez bio opravdan, potvrdilo se tijekom izvođenja konstrukcijskih, ko- munalno-instalacijskih te većeg dijela zanatskih radova, a osobito u pripremi rušenja, potkopavanja i podbetoniranja temelja, injektiranja i torkretiranja te izvedbe vanjskih instalacija.

Zaštitna arheološka istraživanja

U pripremanju za početak građenja od- mah se započelo sa širokim iskopom i odvozom materijala početkom travnja 2007. Arheološki je nadzor uočio pojavu "nepoznatih" zidova pa su radovi odmah prekinuti i započela su arheološka istra- živanja. Voditeljica zaštitnih arheoloških radova Anita Librenjak, inače ravnate- ljica Muzej Cetinske krajine, uz pomoć pet arheologa i 12 pomoćnih radnika te nekoliko strojeva i vozila usmjeravala je radove i iskope na prostoru projek- tiranih objekata C i D do početka rujna 2007., a na objektima A i B te vanjskih instalacija do kraja veljače 2008. Bilo je potrebno međusobno uskladiti sve one koji su bili uključeni u procese pripreme i gradnje te imali potrebu za brzim rado- vima i naplatom, s tihom i filigranskom arheološkom strpljivošću. Uglavnom su pronađeni pokretni nalazi iz 18. i 19. st., poput ulomaka glazirane i grube kuhinjs- ke keramike, ulomci stakla, brojne kera- mičke lule, novac i metalni predmeti. Ti će predmeti nakon temeljitog ispitivanja biti pohranjeni u Muzeju Cetinske krajine te posebno obrađeni i dokumentirani.

Pronađeni su uglavnom nalazi iz 18. i 19. st., poput ulomaka glazirane i grube kuhinjske keramike, ulomci stakla, brojne keramičke lule, novac i drugi metalni predmeti

Budući izgled Alkarskih dvora

Zaštitni arheološki istražni radovi u dvorišnom dijelu građevine

Sačuvani mletački odvodni kanal iz konjušnice

Istraživački su radovi zbog velike površine te broja radnika i strojeva zahtijevali veliku odgovornost, stručnost i organiziranost. Mnogo je toga zbog potrebne dinamike izvođenja i poremećene stabilnosti pojedinih dijelova konstrukcija trebalo brzo rješavati i izvoditi. Polazilo se od arheoloških spoznaja, slijedila su istraživanja i geodetska snimanje te primopredaja glavnom izvođaču za nastavak radova. Svakodnevnim su posjetiteljima i prolaznicima bili vrlo zanimljivi ostaci kaldreme od oblutka, mali vodospremnici, srušeni zidovi i otkriveni temelji te odvodi vode u konjušnicama i sl.

U dvorištu Kvartira otkriveni su ostaci temelja mletačkih konjušnica iz 18. st., ukupno četiri, po dvije na svakoj strani dvorišta. Na krajnjem sjeveroistočnom dijelu konjušnica otkriveni su ostaci podnica od sitnijeg i dijelom obrađenog kamena koji pripadaju austrijskim pregradnjama s kraja 19. i početka 20. st. kada su konjušnice razgrađene i zasute zemljom. U dvorištu je otkriven i cijeli infrastrukturni sustav kanala za odvodnju oborinskih i otpadnih voda. Sačuvani su ostaci samo jednog mletačkog kanala iz doba gradnje konjušnica.

Izvan pravokutnog tlocrta građevine i na rubovima vanjskih temelja konjušnica otkrivene su nepravilne zidane konstrukcije. Očekivano je najveće pregradnje doživio objekt B gdje je građena nova austrijska vojarna, a objekt A je sačuvao

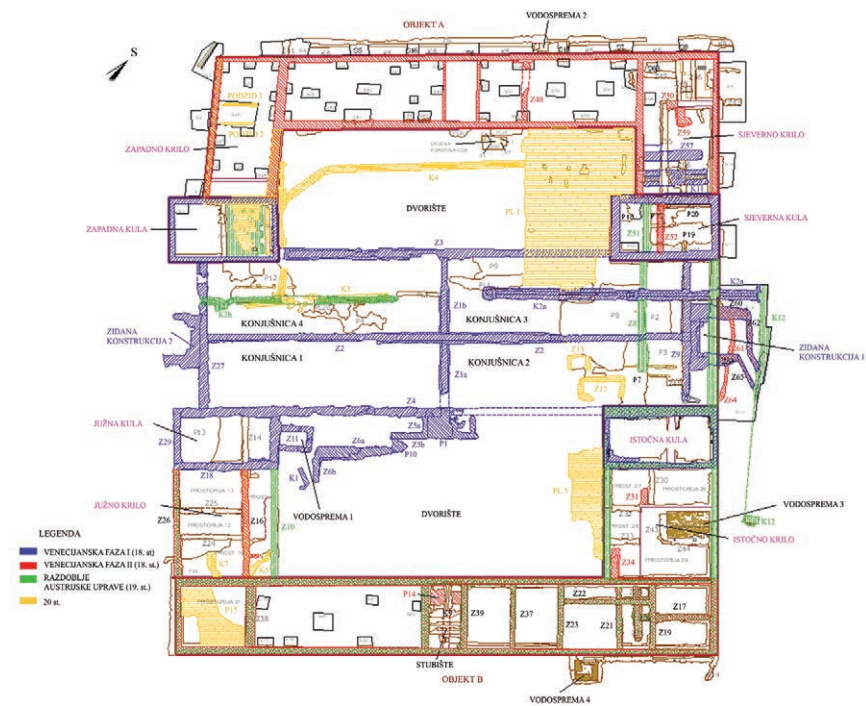
izvornost građevine iz 18. st. S vanjske strane A-objekta otkriven je monumentalni portal, zapravo izvorni ulaz s prolazom za unutrašnje dvorište, a ispod uklonjene žbuke otkrivene su i puškar-nice koje su dodatno štatile ulaz.

Nesumnjivo su arhitektonski i arheološki najzanimljiviji sjeverno krilo i kula, uostalom sjeverna je dvokatna kula jedina sačuvana od prvotne četiri. Ostale su pregrađene ili srušene – zapadnoj je snižen gornji kat, istočna je za potrebe

domobranske vojarnje 1886. proširena, a južna je srušena sredinom 20. st. U objektu A otkriven je cijeli splet međusobno ispresijecanih temelja, zidova, podnica i kanala koji svjedoči o brojnim pregradnjama tijekom nekoliko stoljeća.

Glavni zahvati rekonstrukcije i dogradnje

Nakon oslobađanja dijela prostora objekta C od arheoloških istraživanja u

Tlocrt arheološkog lokaliteta (izradila: M. Triplat Horvat)

Početak širokog iskopa u dvorišnom dijelu

Iskop i odvoženje iskopanog materijala

lipnju 2007. započeo je široki iskop građevinske jame za objekte C i D te utovar i odvoz iskopanog materijala na gradsko odlagalište, udaljeno šest kilometara. Radove je iskopa i ugradnje vanjskih instalacija obavljala tvrtka *Cetina* d.d. iz Sinja (voditelj radova Jure Marasović, građ. teh.).

Za čišćenje glavnine širokog iskopa objekta C bila je u središte iskopa postavljena građevinska dizalica s dohvatom od 45 m, što je pokrivalo cijelo gradilište uključujući i vanjske instalacije. Potom su obavljena dodatna zasijecanja i ravnanja zidova mulike koji su bili 80 cm udaljeni od unutrašnjeg zida objekta A. Zbog visine zasjeka od 10 m uza zid objekta A i jugozapadne kule, obavljeno je bušenje, sidrenje, armiranje i torkretiranje plohe u dužini od 30 m. To je učinjeno i na jugozapadnom krilu A-objekta u dužini od 10 m te za otvore od po pet metara za buduća stubišta i dizala u podrumu. Kod ostalih je potkopa zidova bio vidljiv temelj širok od 80 do 150 cm i zidan lomljenim kamenom ili klesancem u crvenici ili vapnenoj žbuci. Kako se radilo u laporu, taj je dio radova bio nešto lakši. Nije bilo blata i komadi su se zemlje odvajali, što je omogućavalo čist podgled na stari kameni temelj. Dužina se potkopa, od 1,5 do 2,5 m, određivala praćenjem opterećenja konstrukcije, mogućih pukotina u zidovima, nagiba slojeva, stanja bokova te brzine zatvaranja beto-

nom. Dubine su potkopa varirale od 80 do 300 cm, a iskop se obavljao ručno i s malim kopačima.

Zbog tijesnog prostora nakon iskopa dvadesetak kubika, materijal se utovarivao u samoistovarivač ili u košaru dizalice i otpremao na Petrovac i na kamione te na gradsko odlagalište. Poseban je problem u organizaciji, zaštiti i sigurnosti radnika bilo iznošenje zemlje dizalicom kroz trošnu i staru konstrukciju.

Nakon osiguranja bokova torkretom uslijedio bi iskop za temelj unutrašnjega potpornoga nosivog zida objekta A s

ugradnjom drenažne cijevi. Usporedno bi se dio građevine rasterećivao od pregrada, međukatnih konstrukcija i krovništa s pokrovom iako je to moglo narušiti stabilnost visokih kamenih zidova. Ipak je skidanju tavana drugog kata prethodila izvedba ukrute armiranobetonske ploče prvog kata, a sve su vodoravne međuzidne drvene i željezne grede sa zategama zadržane do trenutka postavljanja oplata. Kako je gradilište bilo uvjetovano otežanim pristupom i međusobnim ovisnostima geomehanike, statike, opskrbe vodom i strujom te

Početak armiranobetonskih radova

Sandučasti nosač podvučen pod temelje objekta A

Gradnja središnjega podzemnog dijela građevine

zahtjevima investitora, arheologa i konzervatora, odluke su se često mijenjale na samom mjestu. Ugradnja je betona u temeljima započela u kolovozu, a uglavnom je završena krajem 2007.

Gradilište je imalo otežan pristup i bilo je ovisno o geotehnici, statici, opskrbi vodom i strujom te zahtjevima investitora, arheologa i konzervatora

Najopsežniji je dio radova na instalacijama bila izvedba kanalizacije i elektroinstalacija. Zbog skućenog pro-

stora i velikih količina građe te ograde gradilišta i pristupa u dvorište samo sa zapadne strane, izvedba je podzemnih vodova bila dodatno opterećenje. Stoga je odlučeno da se izvodi mješovita kanalizacija kakav je i postojeći gradski sustav jer se u rovove nije mogla ugraditi još jedna cijev s oknima. Ne treba posebno isticati da su i ti radovi bili pod stalnim arheološkim nadzorom. Glavni su problemi u tim radovima bili iskop za novo okno vodovoda i kanalizacije u ulici Petrovac i proboj u okno postojeće gradske kanalizacije, ugradnja kanalizacijskih cijevi pokraj jugozapadnog trošnog zida objekta B, ugradnja cijevi uz cijelu dužinu jugoistočnog zabata te uz sjeveroistočni zid kroz zeleni pojas.

Bilo je problema i s elektroinstalacijama, tj. presijecanjem starog i ugradnjom novog kabela do sredine ulice Kwartiri, a sve se spomenuto uglavnom odvijalo bez prekidanja prometa. Već je rečeno da su u kolovozu 2007. ugrađeni prvi podbetoni, postavljena armatura i oplata i nastavljeno betoniranje temelja, zidova i stupova te zidova iznad galerije. Svi su stupovi u podrumu i stubište muzeja inače čelični. Radovi su se izvodili u dionicama na različitim pozicijama, što je bilo uvjetovano rušenjem predviđenih konstrukcija, postavljanjem toranjske dizalice, utvrđivanjem bokova sidrima i torkretom te drugim ograničenjima. Najteži su dio toga posla bila sidra, torkretiranje te

Detalj izvođenja armiranobetonskih radova

Pripreme za krovopokrivačke radove

Zanatski radovi na pročeljima

izvedba armiranobetonskoga nosivoga potpornog zida i dijela armiranobetonske ploče muzejske galerije. Mnogo je lakša bila izvedba armiranobetonskih ploča na čeličnim stupovima. Izvedbom svih tih dijelova do ožujka 2008. povećala se temeljna stabilnost građevine. U nastavku gradnje samostalnih i nosivih armiranobetonskih zidova objekta B te nosača i ploča do početka 2009. i gornji su dijelovi građevine postali stabilniji od stanja prije početka.

Zaključne napomene

I ovdje su zidarski i dio zanatskih radovi bili vezani uz početak i kraj građevinskih radova. Na Alkarskim dvorima sve je to bilo otežano jer je trebalo slijediti stari klasični način gradnje sa svim suvremenim unapređenjima. Novi su glavni nosivi zidovi objekta B zidani domaćim kamenom klesancem kojim je obložen i dio armiranobetonskih zidova. Razne su pregrade i izolacijsko-instalacijske oblo-

Pripreme za ugradnju vanjske infrastrukture

ge izvedene s gips-kartonskim pločama. Dio stolarskih vanjskih i djelomično unutarnjih otvora izveden je od ariša i obojen sivom bojom koja je pokrila prirodnu ljepotu drveta. Dio je podova izveden od afričkog drva, mokri su čvorovi obloženi keramičkim pločicama, a neki i epoksidnom smolom. Valja reći da je cijeli prostor i hortikulturno uređen. Možda je ipak šteta što se na objektu B potkrovnji prostor nije podigao za dva reda kamena što je inače praksa pri

Alkarski dvori iz zraka nakon završetka svih vanjskih radova (snimio: F. Ratković)

rekonstrukciji starih zgrada. Sada je ta potkrovnna razina neodgovarajuća i nekako "kusasta".

Svakako treba još jednom istaknuti da je preuređenje i gradnja Alkarskih dvora bilo zanimljivo i zahtjevno gradilište, posebno u tesarskim, armiračkim, betonskim, zidarskim, i kamenarskim radovima. Bili su složeni i radovi potkopavanja unutarnjih dvorišnih zidova sa sidrenjem i torkretiranjem. Možda je najsloženiji zahvat bio izrada sandučastih temeljnih armiranobetonskih nosača zapadne kule te srednjeg dijela stubišta i dizala. Nakon potkopavanja i utvrđivanja većine temelja pristupilo se pažljivom rušenju predviđenih konstrukcija, a tehnički je pregled za objekte B i D obavljen u kolovozu 2009. Objekti A i C nisu završeni zbog nedostatka novca. Čak se govorilo da je Viteško alkarsko društvo za podmirenje naraslih troškova gradnje moralo prodati zlato i srebro iz svojih trezora. U međuvremenu je novac osiguran pa su radovi ugovoreni i nastavljeni 2012., a

završetak se s primopredajom očekuje do kraja 2014. godine. U podrumskom prostoru objekta C završeno je samo ulazno predsoblje s hodnikom, a čini se da će soba za projekcije, dvorana, pomoćni prostor, muzej i galerija morati pričekati neka bolja vremena.

Osiguran je novac pa se završetak radova očekuje do kraja 2014., a čini se da će soba za projekcije, dvorana, pomoćni prostor, muzej i galerija pričekati neka bolja vremena

Inače Sinjsku alku zaista nije potrebno posebno predstavljati jer je riječ i za Europu o jedinstvenom viteškom natjecanju. Nastala je početkom 18. st. i jedina je preostala od mnogobrojnih viteških nadmetanja što su se održavala u većim mjestima mletačke Dalmacije. Zabilježeno je da su Alku u prošlosti kao i danas pratili mnogi državnici i vladari,

a posebno treba istaknuti austrijske careve i kraljeve Franju I. (1818.) i Franju Josipa I. (1875.).

Alka je potekla iz zapadnoeuropskih viteških nadmetanja, ali je jedina koja je u kontinuitetu preživjela gotovo tri stoljeća. Stoga svakako treba pozdraviti vijest da će Viteško alkarsko društvo u Sinju uskoro dobiti reprezentativne Alkarske dvore koje nesumnjivo zaslužuje. Šteta je što se u to uplela aktualna gospodarska kriza pa radovi znatno kasne, a možda će trebati i pričekati dok budu popuno uređeni svi planirani sadržaji.

Izvori:

Izvedbeni projekt Alkarskih dvora, Građevinsko-arhitektonski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2004.

Marković, I.: *Sinj i njegovo slavlje, god. 1887.: spomen knjiga*, Dionička tiskara, Zagreb, 1898.

Marmont, A. F. L. V.; Baras, F.: *Memoari maršala Marmonta*, Čakavski sabor, Split, 1977.

Fortis, A.: *Put po Dalmaciji*, Marijan tisak d.o.o., Slobodna Dalmacija, Split, 2004.